

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 92 0 Рс 045401 17 Спп
Бања Лука, 3.5.2017. године

Врховни суд Републике Српске, одлучујући о захтјеву Основног суда у Власеници за рјешавање спорног правног питања у предмету број 92 0 Рс 045401 16 Рс 2, на основу одредбе члана 61а. став 1. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске” број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, у даљем тексту: ЗПП), те одредбе члана 18. Правилника о унутрашњем судском пословању (“Службени гласник Републике Српске” број 19/14), члана 4. став 4. и члана 12. Правилника о раду судских одјељења (број 118-0-Сул-14-000458 од 6.2.2015. године), на сједници Грађанско-управног одјељења, одржаној дана 3.5.2017. године, донио је

О Д Л У К У

У радним споровима у којим се благовременост и дозвољеност тужбе цијени према Закону о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16), радник није обавезан да прије подношења тужбе суду поднесе приједлог за мирно рјешавање радног спора Агенцији за мирно рјешавање радних спорова.

Одбацује се захтјев Основног суда у Власеници за рјешавање спорног правног питања, које гласи: „Да ли се за повреде права из радног односа које су настале прије ступања на снагу Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16) имају примени одредба члана 118. став 2. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 55/07 – пречишћени текст), који Закон је важио у вријеме настанка повреда или се примјењује одредба члана 201. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16) који је ступио на снагу 20.1.2016. године јер је тужба поднесене након ступања на снагу тог Закона“.

Образложење

У правној ствари тужитеља И.Ј., М.Л., А.М. и Н.Е., које заступа Н.Р. адвокат из З. против туженог ЛПШ Ш. РС. а.д. С., ШГ Б. В., кога заступа Д.В. радник туженог, тужитељи су поднијели тужбу суду дана 3.2.2016. године, то јесте, након ступања на снагу Закона о раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 1/16, даље: важећи ЗР, који је ступио на снагу 20.1.2016. године) и тужбеним захтјевом траже исплату разлике плате за период јануар - децембра 2015. године.

Првостепени суд је пресудом број 92 0 Рс 045401 16 Рс од 11.10.2016. године усвојио тужбени захтјев тужитеља налазећи, да се у овом случају с обзиром да су повреде права радника причињене у периоду јануар - децембар 2015. године када се примјењивао Закон о раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 и 20/07, даље: раније важећи ЗР), а да је тужба поднесена 3.2.2016. године (након ступања на снагу важећег ЗР), у погледу благовремености тужбе има примени одредба члана 118. став 1. раније важећег ЗР и да би се примјеном рока из члана 201. став 4. важећег ЗР радило о ретроактивној примјени тог закона.

Рјешењем Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 Рс 045401 16 Гж од 29.11.2016. године жалба туженог је усвојена, првостепена пресуда укинута и предмет је враћен истом суду на поновно суђење. У својој одлуци другостепени суд је изразио схватање да се сходно одредби члана 271. важећег ЗР благовременост тужбе тужитеља има цијенити по одредби члана 201. став 4. тог закона, на основу које је првостепени суд тужбу за период од 1.1.2015. до 31.7.2015. године требао одбацити, као неблаговремену, па како нису утврђене чињенице релевантне за одређивање висине потраживања (јер су захтјеви за спорни период постављени у збирним износима) за период за који је тужба благовремена, није имао могућности да првостепену пресуду преиначи.

Првостепени суд је (на приједлог тужитеља) поднеском од 23.2.2017. године, овом суду доставио предмет број 92 0 Рс 045401 16 Рс 2 са захтјевом за рјешавање спорних правних питања наведених у изреци ове одлуке наводећи, да се код тог суда у раду налази већи број предмета (у сваком по 4 тужитеља) и да се тужбени захтјеви тужитеља заснивају на битно истоврсном чињничном и правном основу а као спорна правна питања је навео:

- „Да ли се за повреде права из радног односа које су настале прије ступања на снагу Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16) има примијенити одредба члана 118. став 2. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 55/07 – пречишћени текст), који Закон је важио у вријеме настанка повреде или се примјењују одредбе члана 201. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16) који је ступио на снагу 20.1.2016. године јер су све тужбе у наведеним предметима поднесене након ступања на снагу тог Закона“ и
- „Уколико се примјењују одредбе Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16), да ли је радник обавезан да прије подношења тужбе суду поднесе приједлог за мирно рјешавање радног спора надлежној Агенцији“.

Тужитељи у приједлогу за покретање овог поступка наводе да се, с обзиром да су повреде наведених права тужитеља учињене 2015. године, за вријеме примјене раније важећег ЗР, да се у конкретном случају има примијенити тај закон. Сматрају, да је важећим ЗР (члан 201. став 1.) прописано право избора радника о начину остваривања повријеђених права: мирно рјешавање спора путем надлежног органа или путем суда, а не обавеза обраћања за мирно рјешавање спора, прије подношења тужбе. Тужени у изјашњењу на наводе тужитеља истиче приговор „застаре потраживања“, те будући да прије подношења тужбе није спроведен законом предвиђен поступак мирног остваривања права из радног односа, сматра да тужбу треба одбацити.

Првостепени суд је у захтјеву за рјешавање предметних спорних правних питања изложио и сопствено тумачење спорних правних питања. У вези примјене мјеродавног права у овој парници наводи да, како су тужитељи тужбу поднијели након ступања на снагу Закона о раду из 2016. године, а траже заштиту права која су им повријеђена 2015. године, да би из одредбе члана 271. наведеног закона произлазило да би се имао примијенити тај закон, у ком случају би дошло до његове ретроактивне примјене, због чега сматра да се треба примијенити раније важећи ЗР и да би другачијим поступањем дошло до повреде права из члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и слобода и члана II/2 Устава Босне и Херцеговине и онемогућавања тужитеља у праву на подношење тужбе за заштиту права у оном обиму која су им била загарантована у вријеме важења тог закона. У погледу примјене члана 201. важећег ЗР сматра да подношење тужбе суду није условљено предходним подношењем приједлога за мирно рјешавање радног спора надлежној агенцији, да став 1. овог члана оставља могућност

избора раднику да ли ће поднијети тужбу суду или приједлог за мирно рјешавање радног спора и да интенција законодавца у ставу 5. члана 201. није била да подношење тужбе буде условљено предходним подношењем приједлога за мирно рјешавање радног спора, него да је тим ставом законодавац имао намјеру спрјечавања истовременог подношења и приједлога за мирно рјешавање радног спора и тужбе суду.

Према одредби члана 61а. ЗПП уколико пред првостепеним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став према спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судовима, првостепени суд ће, по службеној дужности или на приједлог странке, захтјевом покренути поступак пред Врховним судом Републике Српске. Сагласно одредби члана 61 б. став 1. истог закона означени захтјев првостепеног суда треба да садржи кратак приказ утврђеног стања ствари у конкретној правној ствари, наводе странака о спорном правном питању и разлоге због којих се суд обраћа са захтјевом за рјешавање спорног правног питања, а суд ће уз захтјев приложити и сопствено тумачење спорног правног питања.

У конкретном предмету испуњени су наведеном законском одредбом прописани процесни услови да би Врховни суд Републике Српске, по захтјеву суда, заузео став о спорном правном питању, јер је захтјев за рјешавање спорног правног питања стављен од стране првостепеног суда (на захтјев тужитеља) током поступка пред тим судом и исто представља прејудицијелно питање у конкретном предмету. Предметни захтјев садржи елементе из одредбе члана 61 б. став 1.ЗПП, а испуњен је и услов из члана 61 а. ЗПП јер у поступку пред првостепеним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став према наведеном спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судовима.

Међутим, о спорном правном питању везаном за одређивање мјеродавног права за разрешење спора о благовремености тужбе у радном спору у смислу одредбе члана 271. важећег ЗР, већ је ријешено пред Врховним судом Републике Српске одлуком број 89 0 Рс 049825 17 Рев од 21.3.2017. године, слиједом чега тужитељи немају право да траже рјешавање истих питања у парници која је у току, и њихов захтјев се из овог разлога указује недозвољеним, у смислу одредбе члана 61ђ. ЗПП, па је овај суд примјеном одредба члана 61 в. ЗПП, донио одлуку као у ставу 2. изреке.

Приликом одлучивања о спорном правном питању из става 1. изреке одлуке, овај суд је имао у виду Одлуку Уставног суда Републике Српске број У-32/16 од 22.2.2017. године („Службени гласник Републике Српске“, број 22/17), којом је одбијен приједлог предлагача за утврђивање неуставности одредбе члана 201. важећег ЗР. Дато образложење наведеног одлуке тиче се односа те оспорене одредбе и Устава Републике Српске, која оцјена наведеног односа није у надлежности овог суда. Уставни суд је, дакле, ову одредбу цијенио са другог аспекта (у односу на њену оцјену од стране овог суда), са аспекта уставности и законитости те одредбе, а у обавези овог суда је, да се (с обзиром на означено спорно правно питање) изјасни о начину примјене те законске одредбе у ситуацији – када подношењу тужбе за заштиту права радника у радном спору није претходило подношење приједлога радника Агенцији за мирно рјешавање радних спорова, то јесте, да ли је подношење приједлога услов (процесна претпоставка) за судску заштиту у радном спору.

Према оцјени овог суда, у члану 201. став 1. важећег ЗР прописано је правило којим се раднику даје право избора: мирног рјешавања радног спора пред надлежним органом (према одредби члана 5. тачка 1. Закон о мирном рјешавању радних спорова „Службени гласник Републике Српске“, број 91/16, даље: ЗМРПС, то је Агенција за мирно рјешавање радних спорова), или подношењем тужбе суду, а даље одредбе овог члана не прописују изузетак од овог правила него поступак заштите права, зависно од избора начина заштите за који се радник одлучи. С тим у вези су ставови 3. и 4. овог члана према којим рокови за оба вида заштите почињу тећи од дана учињене повреде, што с обзиром на правну природу радних спорова (који су по закону хитни), чињеницу да рок за окончање поступка за мирно рјешавање радних спорова није прописан императивном нормом ЗР а ни ЗМРПС, да су рокови из члана 201. став 3. и 4. у смислу одредбе члана 370. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, којом су прописани случајеви у којима се не примјењују правила о застарјелости), у вези са одредбом члана 67. став 1. тачка 2. ЗПП, преклузивни и на околност да рок за подношење тужбе суду не тече од дана окончања поступка за мирно рјешавање радног спора, упућује на закључак да мирно рјешавање спорова није услов за подношење тужбе суду. Ни став 5. члана 201. истог закона не садржи императивну норму о обавези претходног обраћања радника надлежном органу за мирно рјешавање спорова (што је у складу са ставом 1. истог члана, који такође не садржи такву норму). Тим ставом је прописано да "тужбу из става 4. овог члана радник може да поднесе уколико претходно предмет спора није ријешен у поступку мирног рјешавања спора код надлежног органа" што, по природи ствари може бити случај: када поступак мирног рјешавања радног спора није покренут (чија могућност покретања је раднику дата у ставу 1. овог члана, по његовом избору, а не као његова обавеза) или када у поступку мирног рјешавања радних спорова није дошло до рјешавања предмета спора, а спор се сматра ријешеним закључењем Споразума пред Агенцијом за мирно рјешавање радних спорова.

Овакво правно схватање овог суда није у супротности са датим образложењем Одлуке Уставног суда Републике Српске који је, оцјењујући да одредбом члана 201. став 5. важећег ЗР није искључена судска заштита, него да је истом предвиђено право радника на обраћање суду ради заштите својих права, под одређеним условом и у одређеном року, у поменутој Одлуци као једини „обавезујући услов“ за судску заштиту (изречен одредницом „мора“) навео „да подношењу тужбе мора да претходи испуњење одређеног услова, дакле, да предмет спора претходно није ријешен у поступку мирног рјешавања код надлежног органа (о чему је напријед било ријечи), након чега слиједи подношење тужбе суду“, из којих навода, с обзиром на напријед речено, не произлази да је обраћање Агенцији за мирно рјешавање радних спорова услов за судску заштиту.

Према томе, само радник који је закључио Споразум из члана 18. став 3. ЗМРПС, (који према одредби члана 20. истог закона има снагу извршне исправе) са послодавцем у поступку мирног рјешавања радног спора (који је одредбом члана 2. став 2. ЗМРПС дефинисан као – начин добровољног рјешавања радних спорова између страна у спору), не може поднијети тужбу суду за заштиту истог права.

Из наведених разлога овај суд је примјеном одредбе члана 61 г. став 1. ЗПП донио одлуку као у ставу првом изреке.

Предсједник Грађанско-управног одјељења
Стака Гојковић

